

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ
ΟΔΥΣΣΕΑΣ
ΑΙΑΝΤΑΣ
ΤΕΚΜΗΣΣΑ

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ
ΤΕΥΚΡΟΣ
ΜΕΝΕΛΑΟΣ
ΑΓΑΜΕΜΝΟΝΑΣ

ΧΟΡΟΣ (ΑΠΟ ΣΑΛΑΜΙΝΙΟΥΣ ΝΑΥΤΕΣ)

ΒΟΥΒΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΥΡΥΣΑΚΗΣ — ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ — ΣΤΡΑΤΟΚΗΡΥΚΑΣ

ΑΙΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΑΘΗΝΑ

Καὶ πάντα, ὦ τοῦ Λαέρτη γυιέ, σὲ βρίσκω
νὰ κυνηγᾷς νὰ καταφέρῃς κάποιον
κρυφὸ παιχίδι στὸν ἐχθρό, καὶ τώρα
σὲ βλέπω ἐδῶ στὶς ναυτικὲς τριγύρω
τοῦ Αἴαντα τίς σκηνές, ὅπου κρατοῦνε
τὴν πιὸ ἄκρη στὴν παράταξη, νὰ ψάχνῃς
ἀπ' ὦρα καὶ ν' ἀναμετρᾷς τὰ χυάρια
τὰ νιοχάραχτα ἐκείνου, γιὰ νὰ δῇς
ἂν εἶναι μέσα εἴτ' ἂν δὲν εἶναι μέσα.
Καὶ σὲ βγάζει καλὰ ὁ τορὸς, σὰ νᾶχῃς
τοῦ πιὸ ἄξιου τοῦ λαγωνικοῦ τὴ μῦτη·
γιατὶ ἀπὸ λίγο πρὶν εἶναι αὐτὸς μέσα
στάζοντας ἵδρω ἀπ' τὸ κεφάλι κι αἷμα
ἀπ' τὰ φονικά του χέρια· ὥστε δὲν ἔχεις
ἀνάγκη νὰ κρυφοκοιτάζῃς πίσω
ἀπ' αὐτὴ τὴν πόρτα· μόνο πέ μου ἐμένα
γιὰ ποιὸ λόγο σ' αὐτὸν τὸν κόπο μπήκες,
ποὺ ὅταν θὰ ξέρω κι ἀπὸ μὲ θὰ μάθῃς.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Φωνὴ τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς πιὸ γιὰ μένα
ἀπ' ὅλους τοὺς θεοὺς ἀγαπημένης,
ὦ πόσο εὐκολογνώριστα, κι ἂν εἶσαι
μακρυνὰ ἀπ' τὰ μάτια, ἀκούω τὸ λάλημά σου
καὶ μὲ μιᾶς μέσα στὴν ψυχὴ τὸ ἀρπάζω
σὰν ἦχο ἀπὸ χαλκόστομη καμπάνα.
Καὶ τώρα καλὰ τῶνοιωσες πὼς φέρνω
τὰ βήματά μου γύρω ἀπὸ 'να ἐχθρό μου,

τὸν Αἴαντα μὲ τῇ θεόρατῇ του ἀσπίδα·
 γιατί ἐκεῖνον κι ἔχι ἄλλον ξεχναρίζω
 ἀπὸ πολυῶρα, γιατί αὐτὴ τῇ νύχτα
 μᾶς ἔχει πρόμα ἀκαταιόητο κάμη,
 ἂν εἴν' ἀλήθεια αὐτὸς ποὺ τόκομε,
 γιατί, βέβαιοι δὲν εἴμαστε, κι ὁ νοῦς μας
 στὸ ναι γυρνάει καὶ στὸ ὄχι· κι ἔτσι ἐγὼ
 ζεύκτηκα ἐθελουτῆς σ' αὐτὸ τὸν κόπο.
 Καὶ ἰδοὺ τί τρέχει· βρήκαμε προλίγου
 τὰ κοπάδια μας ὅλα χαλασμένα
 καὶ σφαγμέν' ἀπὸ χέρι ἀνθρώπου μ' ὅλους
 μαζί τοὺς φύλακές των· κι ὁ καθένος
 ἐνοχο τῆς σφαγῆς φωνάζει ἐκεῖνον·
 κι ἓνας ἀπ' τοὺς σκοποὺς, ποὺ λέει τὸν εἶδε
 νὰ πηδάη ἀπ' τοὺς κάμπους μοναχὸς του,
 μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι ποὺ ἔσταζε αἷμα,
 ἔρχεται καὶ τὴν εἶδηση μοῦ φέρνει·
 ἀμέσως τρέχω ἐγὼ κατὰ τὰ χνάρια
 κι ἄλλα γνώρισα εὐτύς, μὰ εἶναι καὶ κάποιος
 ποὺ μὲ παραξενεύουν καὶ δὲν ξέρω
 τίνος εἶναι νὰ πῶ· μὰ ἦρθες στὴν ὥρα,
 γιατί σ' ὅλα, καὶ πρῶτα καὶ κατόπι,
 ἀπ' τὸ δικό σου κυβερνιοῦμαι χέρι.

ΑΘΗΝΑ

Τὸ γνωρίζω, Ὀδυσσέα, κι ἀπ' ὦρα τῶρα
 τὰ βήματά σου ἀκολουθῶ, σ' αὐτό σου
 πρόθυμος παραστάτης τὸ κυνήγι.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Κι ἄραγε, ἀγαπημένη δέσποινά μου,
 σέ καιρὸ νὰ ἔναι αὐτὸς ποὺ πῆρα ὁ κόπος ;

ΑΘΗΝΑ

Ναί, ἐκεῖνος τὰ κατάφερε ὅλα τοῦτα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Καὶ μὲ ποιὸ σκοπὸ κίνησε τὸ χέρι

σ' αὐτὴ τὴν κακοστόχαστη τὴν πράξη ;
 ΑΘΗΝΑ
 Χολώθηκε βαριά γιὰ τοῦ Ἀχιλλέου
 τὰ ὅπλα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Καὶ γιατί τότε ρίχτηκ' ἔτσι
 ἀπάνω στὰ κοπάδια ;

ΑΘΗΝΑ

Φανταζόνταν
 πῶς, σφάζοντάς τα, ἔβαφε τὸ χέρι
 στὸ δικό σας τὸ γαῖμα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Μὰ στάλήθεια
 γιὰ τοὺς Ἀργεῖους ἦταν αὐτὴ ἡ βουλή του ;
 ΑΘΗΝΑ

Καὶ πέρα θὰ τὴν ἐβγαζε, ἂν δὲν ἦταν
 νὰ λάβω ἐγὼ τὰ μέτρα μου.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Καὶ ποῦ
 τὴ βρῆκε αὐτὴ τὴν τόλμη καὶ τὸ θράσος ;
 ΑΘΗΝΑ

Νύχτα, κλεφτὰ ξεκίνησε, μονάχος,
 ἀπάνω σας νὰ πέση.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Κι ἦρθε ἀλήθεια
 κοντὰ ὡς ἐκεῖ, στοῦ δρόμου του τὸ τέρμα ;

ΑΘΗΝΑ

Καὶ μάλιστα ἦταν πιὰ μπροστὰ στὶς πόρτες
 τῶν δυὸ τῶν στρατηγῶν.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Καὶ πῶς τὸ χέρι
 σταμάτησε, ποὺ ἔτσι λυσοῦσε γιὰ αἷμα ;

ΑΘΗΝΑ

Τὸν ἐμπόδισα ἐγὼ, ρίχνοντας πάνω

στά μάτια του βαρυοστήκωτες πλάνες
 ἀγ.ἀτρευτῆς χαρᾶς καὶ τὸν γυρίζω
 ἀπάνω στὰ κοπάδια καὶ στὰ βώδια,
 πού ἀξεχώριστ' ἀκόμη ἀπὸ τὸ κοῦρσο
 τὰ φύλαγαν ἀνάκατα οἱ βουκόλοι.
 Πέφτει λοιπὸν μέσα σ' αὐτὰ κι ἀρχίζει
 ἄγρια σφαγὴ ραχοκοπόντας γύρω
 μὲ τὸ σπαθί, καὶ πότε τοῦ φαινόνταν
 πῶς σκότωνε μὲ τὸ ἴδιο του τὸ χέρι
 πιάνοντας τοὺς δυὸ Ἀτρεΐδες, πότε πάλι
 πῶς ἀπ' τοὺς ἄλλους στρατηγούς κανένα
 πέφτοντας κατεπάνω του, κι ἐνῶ ἔτσι
 στὸν ταραγμὸ τῆς τρέλλας του ριχνόνταν
 ἀπάνω κάτω, ἐγὼ ἐρεθίζοντάς τον
 πρὸ στοῦ χαμοῦ τὸν ἐσπρωχνα τὰ βρόχια·
 κι ἀφοῦ λούφαξε πιά ἀπ' αὐτὸ τὸ μόχτο,
 δεινόντας μὲ σκοινιά τὰ βώδια πού ἦταν
 ἀκόμη ζωντανὰ κι ὀλόκερα κοπάδια
 μαζί ἀπὸ γιδοπρόβατα τὰ φέρνει
 μὲς στὴ σκηνή του, ὅχι σὰ νὰ ἦταν ἄγρη
 ἀπὸ ζῶα μὲ κέρατα, μὰ τάχα
 σὰ νᾶχε ἄντρες πιασμένους· κι ἔτσι τῶρα
 δεμένα μέσα ἐδῶ τὰ βασανίζει.
 Μὰ καὶ σέ σένα τῶρα θενὰ δείξω
 τὴν ὀλοφάνερή του αὐτὴ τὴν τρέλλα,
 γιὰ νὰ τῇ δῆς καὶ νὰ τὸ πῆς καὶ σ' ὅλους
 τοὺς Ἕλληνας· μὰ στάσου ἐδῶ μὲ θάρρος
 καὶ μὴ φοβᾶσαι τίποτα νὰ πάθης·
 γιατί θ' ἄλλοιθωρίσω ἐγὼ τὸ φῶς του
 πού ὥστε τὴν παρουσία σου νὰ μὴ βλέπη.
 Ἐ σύ, πού μὲ σκοινιά ὀπιστάγκωνα
 τὰ χέρια τῶν αἰχμάλωτών σου δένεις,
 ἔβγα ἐδῶ πού σοῦ κράζω, ἐσένα λέω,
 τὸν Αἴαντα· μπρόβαλ' ἔξω μπρὸς στὴν πόρτα.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἀθηνᾶ, τί κάνεις; μή, μὴν τὸν φωνάζεις.

Δὲ σωπαίνεις, μὴν ποῦν δειλὸς πῶς εἶσαι.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Μὴ γιὰ ὄνομα τῶν θεῶν, μᾶς ὅς μὲντι μέσα
 καὶ φτάνει κι ἔτσι.

ΑΘΗΝΑ

Τί γιὰ νὰ μὴ γένῃ;
 μήπως καὶ πρὶν ὁ ἴδιος αὐτὸς δὲν ἦταν;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ναί, μὰ δικὸς μου ἐχθρὸς καὶ τῶρ' ἀκόμα.

ΑΘΗΝΑ

Κι ἡ πιὸ γλυκεῖα εὐχαρίστηση δὲν εἶναι
 τὸ νὰ γελᾷ κανεὶς μὲ τοὺς ἐχθροὺς του;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Μὲ φτάνει ἐμένα μέσα αὐτὸς νὰ μὲντι.

ΑΘΗΝΑ

Καὶ τρομάζεις νὰ δῆς στ' ἀνοιχτὰ ἐμπρὸς σου
 ἓνα ἄνθρωπο πῶχει σαλέψη ὁ νοῦς του;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Μ' ἂν ἦταν στὰ καλά του, ἐγὼ ποτέ μου
 μπρὸς του ἀπὸ φόβο δὲ θὰ ὑποχωροῦσα.

ΑΘΗΝΑ

Μὰ οὔτε καὶ τῶρα θὰ σέ δῇ, κι ἂν στέκης
 κοντά, ἐμπροστά του.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Πῶς, ἀφοῦ θὰ βλέπη
 μὲ τὰ ἴδια μάτια;

ΑΘΗΝΑ

Ἐγὼ θὰ τὰ σκοτίσω
 κι ὀρθάνοιχτα νὰ τᾶχη.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ὅλα μποροῦνε
 νὰ γίνουν πού σοφίζεται ἡ θεότη.

ΑΘΗΝΑ

Σώπα λοιπὸν καὶ μένε αὐτοῦ ὅπως εἶσαι.
ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Μένω, μὰ κάλλιο θάχα μακρυνὰ νᾶμουν.
ΑΘΗΝΑ

Ἔ, Αἴαιτα, δεύτερη φορά σοῦ κρᾶζω·
τόσο λίγο ψηφᾶς τῇ σύμμαχό σου ;
ΑΙΑΣ

Χαῖρε, Ἀθηνᾶ, χαῖρε ὦ κόρη τοῦ Δία·
κι ἦρθες στήν ὥρα· θὰ σέ στεφανώσω
μὲ λάφυρα χρυσὰ γι' αὐτὴ τὴν ἄγρη.
ΑΘΗΝΑ

Καλὸς σου αὐτὸς ὁ λόγος· μὰ ἔλα πέ μου,
δούλεψε καλὰ τὸ σπαθί σου ἀπάνω
στά κορμιὰ τῶν Ἀργείων ;
ΑΙΑΣ

Καύχημα τόχω
καὶ διόλου δὲν τὸ ἀρνοῦμαι.
ΑΘΗΝΑ

Μὰ' κι ἀπάνω
στοὺς Ἀτρεΐδες ἀρμάτωσες ἀλήθεια
τὸ χέρι σου ;
ΑΙΑΣ

Ἔτσι, πού πιά ποτέ τους
τὸν Αἴαντά σου αὐτὸν δὲ θὰ ἀτιμάσουν.
ΑΘΗΝΑ

Τοὺς σκότωσες, καθὼς καταλαβαίνω.
ΑΙΑΣ

Νεκροὶ πιά ἄς ἔρθουν νὰ μοῦ πάρουν τώρα
τὰ δικά μου τὰ ὅπλα.
ΑΘΗΝΑ

Καλὰ· μὰ ὁ γυιὸς
τοῦ Λαέρτη τί γένηκε ; ποιά τύχη
νὰ σοῦ τὸν βρῆκε ; μὴ σῶχει ξεφύγη ;

ΑΙΑΣ

ΑΙΑΣ

Τί ; μὴ ρωτᾶς γιὰ τὴν ἀφωρεσμένη
τὴν ἄλεπού, ποῦ νὰ 'ναι ;
ΑΘΗΝΑ

Ναὶ γιὰ κεῖνον,
τὸν Ὀδυσσεά λέω, τὸν ἀντίδικό σου.
ΑΙΑΣ

Ἡ πιὸ μεγάλη, ὦ δέσποινα, χαρὰ μου
εἶναι πού μέσα βρίσκεται δεμένος·
γιατὶ δὲ θέλω νὰ πεθάνη ἀκόμα.
ΑΘΗΝΑ

Πρὶν νὰ τὸν κάμης τί ; ἢ τί ἄλλο ἀκόμα.
πιότερο νὰ κερδίσης ;
ΑΙΑΣ

Πρὶν δεμένος
σ' ἓνα στύλο τῆς στέγης τῆς αὐλῆς μου—
ΑΘΗΝΑ

Πρὶν τί κακὸ τοῦ ταλαίπωρου κάμης ;
ΑΙΑΣ

Ἀφοῦ τοῦ κοκκινίσουν πρῶτα οἱ πλάτες
μ' αὐτὴ τῇ μάστιγιά μου, νὰ πεθάνη.
ΑΘΗΝΑ

Μὰ μὴν παιδέψης τὸν ταλαίπωρο ἔτσι.
ΑΙΑΣ

Σ' ὅ,τι ἄλλο θές, νὰ κάμω τὴν καρδιά σου
πρόθυμος εἶμαι, ὦ Ἀθηνᾶ, μὰ ἐκεῖνος
αὐτὴν κι ὅχι ἄλλη τιμωρία θὰ λάβη.
ΑΘΗΝΑ

Μ' ἀφοῦ τόση εὐχαρίστηση σοῦ δίνει
νὰ τὸ κάμης, ἐμπρός· δούλευε χέρι,
τίποτ' ἀπ' ὅσα ἔχεις στὸ νοῦ ἄς μὴ λείψη.
ΑΙΑΣ

Τραβῶ γιὰ τὴ δουλειά· μόνο ἐσὺ θέλω
πάντα ἔτσι πλάϊ μου σύμμαχος νὰ στέκης.

ΑΘΗΝΑ

Βλέπεις τῶν θεῶν τῇ δυνάμει, Ὀδυσσεά,
πόση εἶναι. Ποιὸς νὰ σοῦ βρεθῇ μπορούσε
πρὸ μυαλωμένος ἀντρας ἀπὸ τοῦτον,
ἢ πρὸ ἀξίος νὰ ἐνεργῇ οὐδ' ἀνάγκης ὥρα ;
ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Κανένα ἐγὼ δὲν ξέρω· μολοντοῦτο
τὸν κλαίγομαι τὸ δύστυχο ἂν κι ἐχθρό μου
ποῦ σ' ἀγρία τέτοια συφορά ἔχει πέση,
καὶ βάζω μὲ τὸ νοῦ μου ὄχι πρὸ λίγο
ἀπ' τῇ δικῇ του μοῖρα τῇ δικῇ μου·
γιατὶ βλέπω, πῶς τίποτα ἐμεῖς ἄλλο
δὲν εἴμαστε, ὅσοι ζοῦμε, παρὰ μόνο
φαντάσματα κι ἓνας ἀνάνερος ἴοκιος.

ΑΘΗΝΑ

Βλέποντας λοιπὸν τέτοια, μὴν προφέρης
λόγο καὶ σὺ περήφανο ποτέ σου
ἐνάντια στοὺς θεοὺς, μήτε καθόλου
νὰ τὸ πάρης ἀπάνω σου, ἂν βαραίνης
πιότερο ἀπ' ἄλλο ἢ μὲ τῇ δυνάμει σου
ἢ μὲ τίς στοῖβες τοῦ ἄμετρου σου πλούτου·
γιατὶ μιὰ μέρα μόνη τ' ἀπεινώνει
τὰνθρώπινα καὶ μιὰ τὰ ὑψώνει πάλι·
μὰ ἐκείνους ποὺ κρατοῦν τὸ μέτρο σ' ὅλα
οἱ θεοὶ ἀγαποῦν καὶ τοὺς κακοὺς μισοῦνε.

ΠΑΡΟΔΟΣ

ΧΟΡΟΣ

Γιὰ τοῦ Τελομῶνα, ποὺ τὸ θρόνο σου ἔχεις
στὸ κατάγιαλο τῆς θαλασσοζωσμένης
Σαλαμίνας, νὰ σὲ ξέρω εὐτυχισμένο
εἶναι ἡ μόνη μου χαρά·
μὰ ὅταν χτύπημ' ἀπ' τὸ Δία, ἡ βαρὺς λέγος
τῶν Ἀργείων κακοφήμερος σὲ βρῇ,
καρδιοσώνομαι καὶ παίρνω μιὰ τρομάρα
σὰν τὸ μάτι περιστέρας ποὺ σκιαχτῇ.
Ἔτσι κι ἀπ' τὴν περασμένη τούτη νύχτα

ΑΙΑΣ

ταραγμὸς πολὺς κατέχει τὴν ψυχὴ μου
γιὰ τὸν κακοφημισμὸ σου· γιατί' ἔλα
πῶς πατόντας τὸ ἀλογόχαρο λιβάδι
χάλασες τὰ κουρσεμένα τὰ κοπάδια
τῶν Ἀργείων, ὅσ' ἀπόμεινον ἀνέμα,
σφάζοντάς τα μὲ τ' ἀστραφτερό σπαθί σου.
Τέτοια πλαστὰ λόγια κρυφοψιθυρίζει
σ' ὅλων ὧ ταῦτις ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ μὲ δίχως
δυσκολία τοὺς πείθει, γιατί' αὐτὰ ποὺ λέει
εἶν' εὐκολοπίστευτα γιὰ σένα τώρα·
κι ὁ καθένας ποὺ τ' ἀκούει πρὸ πολὺ ἀκόμα
χαίρεται ἀπ' αὐτὸν ποὺ τὰ 'πε κι ἀνεμπαίζει
γιὰ τοὺς πόνους τοὺς δικούς σου.

Γιατὶ βέβαια σημαδεύοντας ἐπάνω
στὶς μεγάλες τίς ψυχὲς δὲ θάστοχῆς·
μὰ κανεὶς δὲ θὰ πιστέψῃ ἂν τέτοια λόγια
ποῦν γιὰ μένα, γιατί' ὁ φτόνος πάει γλιστρώντας
κατὰ τοὺς τρανοὺς· ἂν κι οἱ μικροὶ μὲ δίχως
τοὺς μεγάλους ἄχαμνῇ διαψέντεψή 'ναι
γιὰ τὸ κάστρο, μὰ μὲ τοὺς μεγάλους στέκει
σίγουρα ὁ μικρὸς στὰ πόδια, καθὼς πάλι
καὶ μὲ τοὺς μικρότερους τοῦ ἓνας μεγάλος.

Μὰ εἶναι ἀδύνατο κανεὶς αὐτὲς τίς γνώμες
στοὺς ἀνόητους ἀπὸ πρὶν νὰ τίς διδάσκῃ·
γιατὶ τέτοιοι 'ναι καὶ κεῖνοι ποὺ σηκώνουν
αὐτὸν γύρω σου τὸ θόρυβο καὶ μεῖς
δὲ μπορούμε σ' ὅλ' αὐτά, χωρὶς ἐσένα,
νὰ διαφεντευθοῦμε, βασιλιά·
γιατὶ μιὰ πῶχουν ξεφύγη ἀπ' τὴ ματιά σου,
ἔτσι σὰν πουλιῶν κοπάδια θορυβοῦνε,
μ' ἂν ὁ γύπας ὁ μεγάλος τοὺς τρομάξῃ,
— ἂν ἐσύ ἤθελες φανῇ ξάφνου μπροστά τους —
θὰ ζαρῶσουν καὶ θὰ χάσουν τὴ λαλιά.

Μήπως ἡ Ταυροπόλα, τοῦ Δία ἡ Ἄρτεμη
— ὦ πολυομίλητη φήμη,